

Захист прав людини у діяльності психолога

Соціально-економічні зміни в нашій державі загострюють актуальність проблеми захисту прав та свобод людини та висувають принципово нові вимоги до професійної компетентності спеціалістів при роботі з клієнтами. Сучасний розвиток психології, застосування нових ефективних методів навчання та виховання, формування та корекції особистості, управління соціально-психологічними процесами та індивідуально-психологічними особливостей вимагають спеціальної регламентації дій психолога як при дослідженнях психіки, так і при застосуванні їх результатів на практиці для захисту прав клієнта та систематизації моральних норм психолога [3].

Виділять перелік документів, наказів, листів, нормативно-правових актів, які мають знати, дотримуватись та використовувати в своїй роботі психологи у своїй діяльності: Європейська соціальна хартія, Декларація прав людини, Конвенція про права дитини, Закони України, Конституція України, Етичний кодекс практичного психолога, Постанови КМУ, накази Міністерства освіти і науки України, листи Міністерства освіти і науки України, збірники нормативно-правових документів та інші регламентуючі документи: посадова інструкція практичного психолога, паспорт психологічного кабінету, інструкція з охорони праці на робочому місці для вихователів і працівників навчального закладу [1].

Основним документом, у якому зазначені вимоги до результатів роботи психолога, визначені норми відношень між психологом та замовником, клієнтом та психологом, норми створення, зберігання та застосування матеріалів психолога і передачі матеріалів дослідження замовнику, сформульовані етичні принципи, стандарти, норми та правила поведінки, які склалися в психологічному співтоваристві, регулюють його діяльність і сприяють більш ефективному та успішному здійсненню психологами своєї професійної діяльності є Етичний кодекс психолога, що визначається як збірник моральних правил поведінки, який ґрунтується на нормах моралі, а не права, на базі яких будується діяльність і взаємини людей в тій чи іншій сфері діяльності та спілкування.

Джерелами норм етичного кодексу є: філософія, релігія, культура, звичаї, традиції, ідеологія, політика, як сфери або атрибути людської діяльності, що задають базові принципи моралі для створення і функціонування етичного кодексу.

Етичний кодекс складається з 7 розділів: відповідальність, компетентність, захист інтересів клієнта, конфіденційність, етичні правила психологічних досліджень, кваліфікована пропаганда психології, професійна кооперація [2].

Його порушник не притягується до юридичної відповідальності, але дотримання

Етичного кодексу є ознакою професіоналізму та належності до Товариства психологів України, адже цей документ був прийнятий 20 грудня 1990 року на першому Установчому з'їзді товариства. Недотримання - може викликати осуд колег та суспільства, позбавлення сертифікату та членства Товариства психологів України, дискваліфікацію, а також порушити певні права клієнта. Саме тому заснована Товариством психологів України Комісія з етики, яка проводить роботу, спрямовану на правильне тлумачення психологами Етичного кодексу, здійснює контроль за його додержанням, забезпечує формування у психологів сприйняття цього Кодексу як зобов'язання перед громадськістю, як одного з важливих актів чинного законодавства [4]. Таким чином, робота психолога підлягає повній регламентації та контрольному захисту прав і свобод як фахівця, так і клієнта.

Список використаних джерел

1. Баглицький І.О. Психологія праці. Посібник. - Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. - 504с.
2. Дудкевич Т.В., Савицька О.В. Практична психологія: Вступ до спеціальності. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 256 с. - (2-ге видання).
3. Немов Р. С. Основи психологічного консультивання: Учеб. для студ. педвузів. - М.: Гуманит. вид. центр ВЛАДОС, 1999. - 394 с.
4. Основи етичних знань. / Під ред. професора М. М. Росенко. - М.: Лань, 2003. - 359с.